

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredno nedelje in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisanim vprašanjem naj se priloži ~~zastavica~~ za odgovor.

Račun pri poštnem čeku, aradu štev. 12.003.

Račun g. Pašića.

Iz zdrave krize bi hotel narediti Nikola Pašić nezdravo krizo in zato je pričel rešitev krize zavlačevati, da izgubi tako kriza vse one dobre prvine, ki jih da hitra in jasna odločitev. Tako je najboljše označen sedanji položaj.

Če bi živeli v prejšnjih pravnih in ustavnih razmerah, bi bilo tako zavlačevanje seveda nemogoče, ker je situacija tako jasna, da ne more biti bolj.

Ministri in drž. podtajniki HSS so izjavili, da podajo demisijo, če se ne prekliče sklep o odgoditvi skupščine do 5. maja. Pašić nikakor neče tega storiti in s tem je eo ipso v nasprotju z drugo vladno stranko, kar se pravi z drugimi besedami, da nima v skupščini več večine in da mora zato podati demisijo vlade.

Toda g. Pašić tudi tega neče storiti, ker se boji, da bi bil potem njegov položaj oslavljen. Pri reševanju sedanje krize igra namreč odločilno vlogo Jovanovićeve skupina. Ljuba Jovanović je odkril, da je tudi on proti odgoditvi skupščine in proti sedanjemu nedelu vlade. Toda kako velika je njegova skupina, to je neznanka, ki jo je treba šele naprej določiti, da je mogoče rešiti enačbo naše skupščine.

Zato hoče Pašić, da se najprej izjavi radikalni klub, če je za ali proti odgoditvi skupščine. Ni sicer zaradi tega, ker bi Pašić polagal kakšno važnost na mnenje radikalnega kluba, temveč ker hoče nastopiti pri reševanju krize z vso avtoriteto radikalnega kluba. Kakor vedno, tako hoče tudi sedaj Nikola Pašić izigrati svoj znani adut, da sta on in radikalna stranka eno in da je vsaka odločitev proti njemu tudi odločitev proti radikalni stranki. In da bi ta svoj namen lažje dosegel, se hoče s poimenskim glasovanjem pritiskati na radikalne poslance, da bi se zbal odločiti se za Lj. Jovanovića. Naj si samo upa, kdo nastopiti proti N. Pašiću, njegovo maščevanje potem ne izostane. Quos ego!

Ampak tudi g. Ljuba Jovanović ima silen adut v svojih rokah. Pravi vzrok krize leži v aferi Radeta Pašića. Dosedaj se je razpravljalo le o kupčijah in posredovanjih R. Pašića, toda čas bi bil, da bi se pričelo razpravljati tudi o osebah, ki so mu pri tem pomagale. Zakaj jasno ko beli dan je, da R. Pašić ne bi mogel izvršiti niti ene kupčije, če ne bi imel močnih pomagačev. In če grozi Pašić z obračunom vsem, ki se izjavijo proti njemu, potem more Lj. Jovanović postaviti nič manj težko vprašanje, kateri ministri so R. Pašiću pomagali.

In do tega drugega obračuna bo tudi prišlo, pa čeprav bi danes v radikalnem klubu g. Nikola Pašić popolnoma zmagal. Nismo še v Rumuniji, kjer nima narod nobene besede, temveč smo v Jugoslaviji in jugoslovanski narod, ki si je priboril svojo zunanjo svobodo, si bo znal priboriti tudi svojo notranjo.

DR. NINČIĆ NOČE PREVZETI SESTAVE VLADE.

Beograd, 2. aprila. Dr. Ninčić je včeraj vse dopoldne bil v kabinetu. Pri odhodu je izjavil, da položaj ni tako obupen in da se morebiti še danes vse ugodno konča, ker je še danes popoldne čas za razčiščenje situacije. O kombinaciji z dr. Koršcem, o kateri je govoril Radić, ko je prišel z dvora, ni dr. Ninčić nič znanega. Stvar je malo verjetna. Dr. Ninčiću se zdi, da so se radićevci nekoliko prenašli. Prepričan pa je in tudi želi, da se sporazum ne poruši. Na kombinacijo, kjer bi bil on sam predsednik vlade, bi on v tako težkih trenutkih ne hotel pristati.

Pripravlja se časten odhod Pašića.

PASIĆEVE NAMERE. — S POIMENSKIM GLASOVANJEM NAJ SE IZSILI ZAUPNICA PASIĆU.

Beograd, 2. aprila. V radikalni klub so včeraj vse popoldne zahajali prvaki stranke. Tako so prišli Ljuba Jovanović, predsednik radikalnega kluba, dr. Velizar Janković, dr. Ninko Perić, dr. Veljko drugi poslanci. Od ministrov je bilo opaziti dr. Srškića, Vaso Jovanovića in Mišo Trifunovića.

Kakor se doznava s zanesljive strani, se je Pašić odločil, da prične danes tudi potom tiska z ostro kampanjo. Poleg tega je dolčeno mnogo govornikov, ki bodo branili stališče g. Pašića. H koncu bo sledilo poimensko glasovanje o zaupnici g. Pašića. Na ta način hoče Pašić postaviti ves radikalni klub pred dejstvo, da se vsak poslanec opredeli za Pašića ali proti njemu. Pričakuje se, da bo Pašić

dobil na ta način danes zaupnico v klubu. Tudi opozicijski krogi smatrajo, da to ni izključeno.

V krogih opozicije in v enem delu radikalov pa vlada prepričanje, da bo radikalni klub iskal primeren način za časten izhod Pašića iz sedanjega položaja, če bi se kriza razvijala v takim pravcu, da bi bila Pašićeva oseba resna prepreka za rešitev krize. Radikalni bi želeli, da se Pašić na časten način umakne iz političnega življenja. V vsem kompleksu vprašanj radikali ne prestopajo naglašajo, da je najbolj važna ohranitev edinstva stranke. Pašićevi pristaši pa povdarjajo, da je za stranko tudi nujno potrebno obvarovati avtoriteto Pašića.

Komentarji k krizi.

Beograd, 2. aprila. V političnih krogih se še vedno mnogo govori o vzrokih današnje krize. Kakor je iz vsega razvidno, so izzvali krizo poslanci Hrvatskega seljaškega kluba, ki so izjavili, da ne morejo pred narod samo tako, da bi mu prinesli samo velika bremena, a nikakih koristi od parlamentarnega delovanja. Stališče Hrvatskega seljaškega kluba, da mora narodna skupščina razen proračuna, ki zelo obremenjuje narod, sprejeti tudi zakonske ugodnosti, ker kot zakonodajno telo to lahko stori, je usvojila HSS kot službeno stališče. To stališče je zastopal klub po svojih predstavnikih na sejah načelnikov vseh parlamentarnih skupin, kjer je naglašal potrebo, da narodna skupščina razpravlja tako za časa proračunske debate kakor tudi po izglasovanju proračuna o vseh neodložljivih vprašanjih.

Po krivdi opozicije je narodna skupščina delala cel mesec ob delavnikih, praznikih in nedeljah samo na proračunu. Opozicija je kriva, da se je na sestanku načelnikov parlamentarnih skupin dovolilo, da se tako stališče sprejme in da se nato vse drugo parlamentarno delo odgodi do izglasovanja proračuna, ko se je vendar lahko vedelo, da se bo čas po sprejetju proračuna izkoristil za odmor narodne skupščine. Opozicija je s svojim sklepom izsilila tudi to, da se je četrtek, ki je po poslovniku določen za interpelacije, uporabljal izključno samo za proračunsko debato, mesto da bi bilo sklenjeno, da govori v imenu vsake skupine samo po en govornik in da se ves ostali čas porabi za obravnavanje manjših zakonov in majhnih konvencij, ki čakajo rešitve v narodni skupščini.

Na podlagi takega stališča, ki so ga zavzeli radikali in opozicija, se je zgodilo, da se je narodna skupščina v šestdesetih dneh proračunske debate popolnoma utrudila in se napravila nesposobno za nadaljnje delo.

Kakor se doznava iz najbližj poučene strani in iz predsedništva narodne skupščine, je Hrvatska seljaška stranka na konferenci načelnikov skupin, ki je bila deset dni prej, ko je bil storjen sklep za odgoditev narodne skupščine do 5. maja, zahtevala, da naj se skupščina sicer pošlje na odmor, a da se že 8. aprila zopet zbere k delu. To stališče so sprejele vse skupine razen samostojnih demokratov in potemtakem je bilo polnoveljavno sklenjeno, da se narodna skupščina ne odgodi za daljši čas. A dne 30. marca je predsednik skupščine ob 10. neposredno pred definitivnim sprejetjem proračuna na konferenci šefov parlamentarnih sku-

pin zavzel stališče, ki je bilo sklenjeno na sestanku med Pašićem in radikalnimi ministri in po katerem naj bi se skupščina odgodila do 5. maja. O tem pa ministri HSS niso bili vprašani za svet. To je stališče, ki je moralo že samo po sebi biti zadosten argument za ustvaritev krize, ker je del vlade ne glede na stališče in potrebe drugega dela koalicije storil definitivni sklep o odgoditvi sej narodne skupščine. Poleg tega se s tem stališčem, ki ga je pozneje sprejelo tudi predsedništvo narodne skupščine, omalovažuje in prav nič ne upošteva sklep načelnikov parlamentarnih skupin, ki je določal, da se parlament sestane takoj po katoliški Veliki noči. Ker je konferenca šefov skupin zelo važna in stanca v narodni skupščini, se je po mnenju parlamentarnih krogov zgodila tudi kršitev poslovnika.

Karlo Kovačević, predsednik hrvatskega seljaškega kluba, je na tej konferenci šefov skupin opozoril na nevarnost, da bo HSS glasovala proti odgoditvi narodne skupščine. Kakor se doznava od najzanesljivejših strani, je sam St. Radić v teku tega dopoldneva dvakrat opozoril predsednika narodne skupščine Marka Trifkovića, da hrvatska seljaška stranka ne bo glasovala za odgoditev sej narodne skupščine za tako dolgo dobo. Toda radikali so vse to izvedli na svoj način. Navajali so, da ni dela za skupščino, da si je v ministruvstvu prosvete pripravljene šest zakonskih predlogov. V ministruvstvu trgovine in industrije je istotako pripravljenih nekaj zakonskih načrtov. Isto velja o ministruvstvu za pravosodstvo, kjer sta izdelana zakonska načrta, ki se nanašata na sodnike in na postopnik. K temu še pride konvencija z Avstrijo, ki je važna gospodarska potreba. Izgotovljen je tudi načrt zakona o ribarstvu. Narodna skupščina bi imela torej dovolj dela.

Razen zakonskih načrtov so pred parlamentom tudi tri važne interpelacije (afera R. Pašića), ki bi kot nujne morale priti na dnevni red.

Parlamentarni krogi smatrajo zato, da je stališče HSS, popolnoma pravilno tem bolj, ker je bil sklep o odgoditvi storjen proti volji drugega dela koalicije. Sicer pa so v zadnjem času prišle v javnost velike afere. Čast naroda in interes države zahteva, da se te afere čim prej razčistijo v skupščini. Ne gre, da bi vlada krivce ščitila ali celo pred njimi bežala.

Vsi ti momenti zahtevajo, da se narodna skupščina čim prej sestane. V vseh opozicijskih krogih in v vrstah HSS ter pri enem delu radikalov se misli, da

je z odgoditvijo sej skupščine do 5. maja kršen tudi poslovnik. To je hkrati kršitev zakona, ker poslovnik ni samo kaka skupščinska naredba, ampak je zakon, ki se ga mora držati tudi predsedništvo vlade. Predsedništvo narodne skupščine je torej s tem, da je ob odgoditvi odredilo dan prihodnje seje, prekorajlo svojo kompetenco, ki je določena z zakonom.

Ne sme se smatrati, da je situacija naperjena proti radikalni stranki ali proti Pašiću. Gre samo za to, da se v interesu države in zaščite narodne časti spravijo na čisto vsa ona vprašanja korupcije, ki so ogorčila javnost in narodno skupščino in o katerih bi se moglo misliti, da jih hoče sedanja vlada zakriti, ako bi pretresala o njih.

V vseh parlamentarnih krogih razen nekaj Pašićevih radikalov mislijo, da se je z odgoditvijo skupščine do 5. maja napravil poskus, da bi se parlament tudi po 5. maju odgodil.

ST. RADIĆ VZTRAJA NA SVOJI ZAHTEVI.

Beograd, 2. aprila. Novinarjem je izjavil včeraj St. Radić: »Sinoči sem podal predsedniku vlade ostavko. Mi od svojih zahtev ne moremo odstopiti. Vsako pogajanje je zaman. G. Pašić je hotel sicer ponovno razpravljati in je zato sklical sejo. Mi pa ostanemo pri svojem.«

Tako je izjavil St. Radić, današnje »Jutro« pa piše o umiku St. Radića. Vsak komentar odveč.

KRALJ SE BO RAVNAL PO PARLAMENTARNIH NAČELIH.

Beograd, 2. aprila. Vojni minister general Dušan Trifunović je izjavil, da je bil na dvoru in da je obvestil kralja v imenu cele vlade o politični situaciji. O svojem posetu je obvestil predsednika vlade Pašića. Kreni bo spoštovala parlamentarna načela in se bo začela posvetovati z zastopniki najmočnejših skupin.

KONZULTACIJE NA DVORU SE PRIČNO DANES.

Beograd, 2. aprila. Pričakuje se, da bo Pašić danes dopoldne poklican na dvor k avdienci. Z zanesljive strani zagotavljajo, da bi imel biti pozvan v avdienco tudi Ljuba Jovanović, dalje pa bi utegnili biti poklicani k posvetovanju na dvor tudi načelniki opozicijskih strank in politični prvaki. Danes bo šel v avdienco tudi Pavle Radić, ker je danes obletnica njegove prve avdiencie na dvoru, ki je sledila na osnovi njegove znane izjave v parlamentu dne 27. marca 1925.

STALIŠČE IN ZAHTEVE OPOZICIJE.

Beograd, 2. aprila. Včeraj se je vršila seja načelnikov opozicijskih skupin. Sejo so se udeležili: Ljuba Davidović, dr. Kulovec, Joca Jovanović in dr. Spaho. Priostvoval je seji kot zastopnik neodvisnih radikalov tudi Momčilo Ivanić. Na seji so razpravljali o vseh aktualnih vprašanjih. Načelniki skupin se ugotovili, da ne more biti nobene kombinacije, kjer bi bil zraven tudi Pašić. Nato so se vzele v pretres tudi druge kombinacije. Opozicijske stranke so ugotovile, da ne bi mogle sodelovati v nobeni vladi, če se ne bi izvršila revizija proračuna v smislu večjega varčevanja. Po mnenju opozicije se mora v državi tako začeti uvajati red. Uradniški kader je treba znižati na normalno število in izbrati najboljše uradnike. Zakone o občinah, o izenačenju davkov in o centralni upravi je treba čim prej izvesti. Sestaviti se mora tudi parlamentarni odbor za zunanje zadeve. To so bila glavna vprašanja o katerih so načelniki opozicije včeraj razpravljali.

K deficitu delavskega bolniškega zavarovanja v Sloveniji za leto 1925.

KAKO IN ZAKAJ JE BILA CENTRALIZIRANA BOLNIŠKA BLAGAJNA.

Jutri od minulega petka ima obširno poročilo o računskem zaključku Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani za leto 1925. Po tem poročilu je bolniški oddelek Okrožnega urada zaključil minulo leto z deficitom od 2.131.629,76 Din. L. 1924 je znašal deficit samo 16.938,49 Din. Vsekakor velika razlika. Iz gostobesednega poročila v »Jutru« gleda zadrega, pozna se mu, da je bilo napisano v bližini urada z namenom opravičiti upravo urada radi ogromnega deficita pri bolniškem zavarovanju. Toda to se mu ni posrečilo, kar bomo v naslednjem tudi dokazali.

Do 30. junija 1922 smo imeli v Sloveniji mesto sedanjega Okrožnega urada avtonomno okrajno bolniško blagajno s sedežem v Ljubljani. Poleg te je izvajala nezgodno zavarovanje istotako avtonomna začasna delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani. Oba zavoda sta poslovala prilično dobro, da ni bilo nobenih pomembnejših pritožb, razun takih s političnim ozadnjem.

Zakon o zavarovanju delavcev je dne 1. julija oba zavoda združil v eno samo institucijo pod imenom Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, tega pa podredil na novo ustanovljeni centrali pod naslovom Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu. S tem je bila vzeta Slovenecem na polju delavskega zavarovanja vsakršna avtonomija, da ne morejo s svojim denarjem več svobodno razpolagati. To, kar jim je ostalo, ni niti senca prejšnje avtonomije. Prispevki plačniki za bolniško zavarovanje pripadajo Okrožnemu uradu, dočim so oni za nezgodno zavarovanje v celoti last centrale. Bolniško zavarovanje je zvezano z večjimi stroški in je bolj riskantno. Od vsakotnega prebitka bolniškega zavarovanja mora plačati Okrožni urad centrali 25 odstotkov za sklad, iz katerega se pokrivajo deficiiti bolniškega zavarovanja pasivnih okrajnih uradov, ustanavljajo bolnice, sanatorije itd. Za minulo leto ne bo treba ljubljanskemu uradu ničesar plačati, ker je njegova bilanca bolniškega zavarovanja pasivna; nasprotno bi morala še dobiti iz centralnega sklada, če je v tem skladu sploh kaj denarja. Nepremična imovina bolniške blagajne in nezgodne zavarovalnice je prešla po novem zakonu v popolno last zagrebske centrale.

V Sloveniji je bilo prej bolniško in nezgodno zavarovanje aktivno, akoravno rezerve še niso dosegle predpisane zakonite višine, kar je razumljivo z ozirom na to, da sta bila oba razpuščena zavoda še mlada, ker se je moralo po prevratu vse zavarovanje v Sloveniji šele nanovo ustanoviti in organizirati. Čista aktiva bolniške blagajne so znašala ob njeni likvidaciji nad 7.000.000 Din, ona nezgodne zavarovalnice pa ne dobi manj. Zagrebska centrala je bila lahko zadovoljna, saj je dobila iz Slovenije lepo doto okroglih 15.000.000 Din.

Kakor se da iz posameznih dejstev sklepati, zakon o zavarovanju delavcev ni toliko produkt dejanskih razmer in potreb v naši državi, temveč so bili za njegov postanek merodajni v veliko večji meri drugi, vse prej nego stvarni motivi. Zato je bil uveljavljen če znotraj in so bile zanj sprejete določbe, ki postajajo vedno bolj katastrofalne ne samo za podjetnike in člane, marveč za zavarovanje samo. Zakon je bil zmetan na kup ad hoc, brez potrebne podlage in brez ozira na veljanske gospodarske, kulturne in socialne razlike med posameznimi deli države. Vzrokov pasivnosti bolniškega zavarovanja ni iskati toliko v upravi, kakor to trdijo iz demagoških namenov neki »stružnjaki«, marveč v samem zakonu, ki je za pokrajine bivše avstrijske države polovice morda dober, za pokrajine z avstrijsko zakonodajo pa nikakor ne. O tem bomo še govorili o drugi priliki. Industrijo, trgovino in obrt v pokrajinah bivše avstrijske države polovice obremenjuje še posebej pokojninsko zavarovanje privatnih nameščenec, ki ga druge pokrajine ne poznajo.

Blazu takratnih zakonodajcev stoječi izvestni politični in finančni krogi (iz vrst sedanje SDS. Op. ur.) so računali z visoko aktivnostjo zavarovanja po novem zakonu, katerega silne denarne rezerve se naj bi stekale v gotove protežirane banke, seveda za nizke obresti. Računali so, da bodo lahko vsako leto samo iz naslova nezgodnega zavarovanja položili na stran od 800.000.000 Din. V kalkulu je bilo tudi zavarovanje rudarjev in železničarjev. S takimi svotami se že da imenitno kupiti delati. Razumljivo je, da so morali prizadeti faktorji, če so hoteli to doseči, dosledno od-

klanjati dokladni in kombinirani sistem pri nezgodnem zavarovanju, trdovratno pa zagovarjati sistem kapitalnega kritja, ki je obveljal.

Kdo so bili tisti krogi in kateri oni privilegirani denarni zavodi, nam skoro ni treba posebej pripovedovati. Igrali so prvo vlogo povsod, kjer je le malo po denarju dihalo: pri ljubljanski občini (Mestna hranilnica!), pri Trboveljski, pri delavskem zavarovanju in imenujejo se tudi v aferi Stojadinovič-Rade Pašić. Zadržuje, če navedemo kot dokaz samo en slučaj iz l. 1924. Takrat je bila zagrebska centrala pozvala nekatere denarne zavode v Ljubljani, da morajo vse vloge Okrožnega urada takoj prenesti v Slavensko banko. Obrtna banka n. pr. je morala kar čez noč predkazati 1.000.000 dinarjev Slavenski banki! To se je zgodilo brez ozira na silno denarno krizo, ki je takrat vladala!

ZGODBA O PALACI OKROŽNEGA URADA NA MIKLOŠIČEVI CESTI.

Čim vemo to, nam postane tudi marsikaj drugega jasno. Zgodovina »palace« ljubljanskega Okrožnega urada je znana. Graditi sta jo začeli bolniška blagajna in nezgodna zavarovalnica z lastnimi sredstvi. Oba zavoda sta bila avtonomna, zakona o zavarovanju delavcev takrat še ni bilo, bil je pa že na vidiku. Gradnja omenjenim političnim in finančnim krogom ni šla v račun; bali so se za denar, ki se je imel zazidati in s katerim so v duhu že razpolagali. Začeli so strahovito gonjo zoper zgradbo. Pri tem so se posluževali tudi laži, češ, zavarovanje je zato tako drago, ker se zida. Apelirali so na najnižje instinkte, dobro vedo, da socialno zavarovanje pri nas še ni ukoreninjeno in se dajo množice lahko razburiti. Namen je bil jasan: zgradbo ako že ne popolnoma preprečiti, pa vsaj zavleči dotlej, da stopi v veljavo zakon o zavarovanju delavcev, ki jemlje Sloveniji vso avtonomijo, pravico odločanja o usodi zgradbe pa prenaša na centralo v Zagrebu. Z gradnjo se je hitelo, kar se je dalo, v nadi, da se bodo centrala v Zagrebu že začele gradnje ne bo upala ustaviti, boječ se odpora celokupne slovenske javnosti. Toda bilo je že prepozno, prišla je katastrofa.

Gonja zgradbi nasprotujočih krogov je imela na celi črti uspeh. Prvi je bil ta, da je bil upravni odbor bolniške blagajne pod ničevu preteženo razpuščen, na njegovo mesto pa postavljen komisar. Seveda se je razpustil izvršil še iz drugih ničevih razlogov. V gerentstvo bolniške blagajne je bilo imenovan več zagrebenih nasprotnikov zgradbe. Vsi ti so bili imenovani tudi v poznejše ravnanje Okrožnega urada. Eden teh je ponovno grozeče prešel z organiziranjem odpora zoper plačevanje prispevkov, če se v Ljubljani postavi zgradba po zasnovanem načrtu. Ostalo pa ni samo pri pretinju, vršili so se tudi shodi in sestanki, na katerih se je pridno zabavljalo na »požrešno« Ljubljano, ki hoče zazidati ves denar. Razume se, da izvestno časopisje ni zastajalo. Pozitivni uspeh tega razdiralnega dela je bil, da mnogi sloji res niso plačevali prispevkov.

Umetno zasnovani odpor zoper zgradbo je Osrednji urad opogumil, da je že začelo gradnjo brezobzirno ustavil. Pri poznejših pogajanjih se je našel med slovenskimi zastopniki »mož«, ki je o priliki navzočnosti odposlancev zagrebske centrale vstal, pokazal s prstom na ravnanje in rekel s povzdignjenim glasom: Glejte ga, tam sedi, on je krivi, on sam je priznal, da je forsiral gradnjo samo zato, da bi slovenski denar ostal na Slovenskem in bi centrala nič ne dobila... Najbrže zavidajoč mu to žalostno slavo je takoj vstal konkurent, ki ni našel dovolj zabavljice na ljubljansko meglo, radi katere, da se v Ljubljani ne bi imelo graditi. Bil je prizor za bogove, ko so narodni in krščanski socialisti ob krepki podpori socialnih demokratov morali braniti Ljubljano pred napadi »državotvornih naprednjakov«.

Zastopniki centrale so si lahko zadovoljivo menčali roke sprito toliko hrostrastva med Slovenci! Pozneje se je zgodilo nekaj, za kar zastoj iščemo primere po vsem svetu. Leto pozneje je namreč prikorakala na stavbišče na Miklošičevi cesti armada delavcev, zapeli so krampi, zavnela je dehta: že postavljeni betonski temelji so se začeli rušiti v prah... Sto in sto tisoč slovenskega denarja se je razšlo v nič...

(Dalje prih.)

Nova delavska organizacija.

V nedeljo so skupno zborovali v ljubljanskem Narodnem domu zastopniki narodno-socialističnega in samostojno-demokratskega delavstva. O poteku zborovanja poročata samostojno-demokratsko časopisje jako obširno in zelo pohvalno, prav posebno naglasujoč okolnost, da se je združil znaten del delavstva na podlagi narodnosti po vzoru velike češke narodne delavske organizacije »Česka obec dělnická«.

Slavospevi samostojnih demokratov na nedeljsko zborovanje obeh delavskih organizacij je zelo sumljiva stvar. Zadovoljstvo časopisja SDS dokazuje, da se SDS veseli. Če pa se SDS veseli, ima vedno tudi tehne vzroke za to, kakor mora imeti tisti, ki se je pogodil z SDS na veselje SDS, vedno tehne vzroke biti nezadovoljen ali vsaj silno oprezen. Zadovoljstvo SDS je dokaz, da so voditelji SDS prepričani, da so narodne socialiste srečno spravili pod svoj klobut in pod svojo komando.

Zgled narodnih socialistov naj bo svarilen zgled za vse slovensko delavstvo, naj bo skrajno oprezen in previdno, predno se spušča v kakšno pogajanje z ljudmi, pri katerih dana in celo podpisana beseda ne pomeni preveč.

Pa še nekaj drugega je, kar bi radi pri tej priliki pripomnili. Narodni socializem je za Slovenijo nekaj novega, kar smo pred vojno poznali le v Trstu. Poznali pa so narodni socializem na Češkem, kjer se je bil razvil od odločilne moči v državi. Jako verjetno je, da je dal nagel in krepak razvoj narodnega socializma na Češkem tudi nekaterim slovenskim ljudem pobudo, da presade to rastlino s čeških tudi na naša tla. L. 1918, ki je bilo leto vsaj navidezne zmage narodnostnega principa, se je zdela za ta poskus posebno ugodno.

Niso pa dovolj pretehtali početniki narodnega socializma pri nas enostavnega prirodoslovnega dejstva, da ne uspeva vsaka žival ali vsaka rastlina v vsakem kraju in tudi ideje ne. Kakor zahteva vsaka prirodna tvorba prikladno okolico za svoj razvoj, tako zahtevajo tudi ideje primerno razpoloženje mas, da se ukoreninijo v njeni duši in njenem mišljenju. Industrijska češka država je bila nekdanj najugodnejši teren za razvoj socialne demokracije. Toda centralistična uprava socialnodemokratske stranke na Dunaju je kmalu zabredla v glavni greh vseh centralizmov, da je namreč vedno videla in poznala le sebe, omatovaževala pa je silno svoje po-

krajinske dele in ni prav nič upoštevala razmer pokrajine. Tako je na Češkem, kjer je divjal poleg socialnih bojev še srditi narodnostni boj, moralo priti do ločitve: od centralne socialnodemokratske organizacije na Dunaju so se ločili češki socialisti, ki niso bili samo socialisti, ampak tudi narodno zavedeni Čehi. Ta razvoj je bil popolnoma naraven, ker je upošteval v polni meri dejansko stanje.

Pri nas tega razvoja ni bilo. Slovenska socialna demokracija ni bila nikdar slovenska. Kazala je pač včasih neko jugoslovansko lice, izrazito slovenskega svojega značaja pa ni nikdar poznala, ampak se je vedno jako globoko potapljala v oni čudni »mednarodnosti«, ki je priznavala po dunajski želji vedno le nemštvo v naših krajih, kakor hitro pa se je oglasil Slovenec, je moral biti že »mednarodec«. Slovenski delavec proti dunajski socialnodemokratski centrali ni imel nikdar prave svoje zavesti in logično tudi nikdar nobene prave odporne moči. Zato pa je ostal tudi še do danes v izdatni meri »mednarodec«, nikdar pa ni spoznal, da je slovenski, ker ga do tega spoznanja tudi nihče ni nikdar navajal.

Razumljivo je torej, da pri lakem duševnem razpoloženju slovenskega delavskega proletariata narodni socializem, ki se je na Češkem tako lepo razvil, v Sloveniji ni mogel uspevati. Zadnje njegove pogankje so potrgali sedaj samostojni demokrati.

Isto napako, ki so jo pri nas zagrešili narodni socialisti, so napravili kasneje tudi komunisti. Tudi ti so na slepo vero prevzeli ruski komunistični program in ga poskušali v celoti presaditi na slovenska tla, ne da bi pomislili, da zahteva širna Rusija s svojo lastno zgodovino in tradicijo in s svojimi posebnimi, od Evrope in od nas popolnoma različnimi razmerami, boljše svoje vrste, naša skromna domovina pa zopet nekaj svojega. Tako je bila v fevdalni Rusiji krvava agrarna revolucija nujna posledica prevrta — a pri nas, kjer imamo same male kmete in osebenke? Ameriški in angleški delodajalci plačujejo svojim delavcem jako visoke mezde v primeri z našimi ali z nekdanjimi ruskimi — ali ne bo torej v slučaju takšnega prevrta tudi reakcija drugačna, če bo nasilen in krvav prevrat po ruskem vzoru sploh kdaj potreben?

Vsaka dežela in vsaka pokrajina se razvija po svojih lastnih naravnih zakonih in tudi socialne plasti se razvijajo v vsaki deželi po svoje. Tudi boji med temi plastmi so v vsaki deželi drugačni, ker drugače biti ne more. Kdor pa hoče voditi socialni boj v tej ali oni deželi, mora najprej poznati socialne plasti v tisti deželi. Slovenci smo v tem oziru še jako daleč zadaj, ker mi poznamo večinoma le to, kar se dogaja drugod, vse premo pa preiskujemo, zakaj in po katerih zakonih se dogaja drugod to, kar se dogaja. Da bi pa preiskovali razmerje našega domačega delavca do našega domačega delodajalca in pogoje naše domače produkcije, zato smo menda — preučeni. Mi smo zadovoljni, če lahko pove-mo, kaj smo videli na Češkem ali v Rusiji ali pa kje drugod. Ali naj se potem brigamo še za nas same?

Iz Celja.

(Iz krogov NRS.)

»Nova Doba« v Celju napada v svoji številki z dne 25. marca štev. 33 vse pripadnike Radikalne stranke v Sloveniji na način, ki za bodoče izključuje vsako sodelovanje in vsako obveščanje s krogi, ki so odgovorni za ta način pisanja. Vajeni smo v Celju, da se oglašajo o postnem času znani pridigar, ki je prepričan, da so le on in njegovi ožji pristaši poklicani voditi usodo slovenske napredne inteligence. Vsi drugi, ki se ne pokoravajo brezpozno, so odpadki in izmeček. Ironija je le v tem, da organizacije SDS v Celju kaj rade sprejemajo »odpadnike« iz drugih strank, tako je g. Drago Zabkar, bivši podžupan celjski in vodilni pristaš stranke NSS, danes srezki tajnik SDS, g. ekonom Mar. n. vodja socialistov, danes pristaš SDS, g. Franjo Jošt, bivši pristaš NSS, danes član JDS.

Vidimo torej, da stranka g. pisca v Celju nikakor ni izbirčna pri sprejemanju »odpadnikov«, da, vsa njena intenzivna delavnost po celih deželah je usmerjena k temu, da pridobi člane drugih, posebno SLS.

Ce vidi danes stranka SDS izdajstvo v tem, da vsi naprednjaki niso v njenih vrstah, ni ostala logična in dosledna.

Po prevratu je izginila Narodna stranka in napredni elementi so se včlanili v Jugoslovanski demokratski stranki, koje šef je še danes g. Davidovič.

Naenkrat se je zahotelo g. Pribečeviću in gg. ki se zbirajo v Sloveniji okrog »Jutra« v Ljubljani, da pridejo na vlado. Brez pomisleka so zapustili Jugoslovansko demokratsko stranko in brez odobrenja svojih pristašev so otvorili takozvano SDS, ki je stopila v koalicijo z Radikalno stranko, misleč, da se bo sčasoma združila z to stranko. SDS torej ni stranka, nego disidentska frakcija Jugoslov. demokratske stranke, ki je obsedela med dvema stoloma, ker njenih ljudi radikalna stranka ne mara.

Neumljivo je, kako se more zahtevati od mislečega pristaša, ki misli z lastnimi možgani in ne z možgani »Jutra«, da brez ugovora dela take skoke.

Sicer so ostali razni napadi na odlične pristaše SDS posebno v »Slovenec« in v drugih listih brez ugovora; na očitke glede spoljaj-cije denarnih pisem, glede koroškega fonda, glede svinčene afere ni sledila tožba. Živo nam je v spominu, da se ni izpolnila beseda, dana glede mandata dr. Ravniharja. Mislimo, da je popolnoma pojasnjeno, zakaj se ne išče stikov z brezpozornimi frakcijami SDS in da se hoče v Sloveniji utrditi Narodno radikalno stranko in potem te stranke doseči, da se Sloveniji v gospodarskem oziru pomaga in da se je ne upropašča gospodarsko z metodami, koje je podpirala SDS v vladi PP in poprej.

Zvezda Prebčevića očitno ugaša. Kdor se hoče o tem prepričati, naj le čita »Samoupravo« in druga radikalna glasila. Čujemo, da se dr. Z. v jav. krčevito trudi, izmakniti se iz objema Pribečevićevega, da pa to ne gre, ker njegove skupine radikalna stranka en bloc ne mara sprejeti.

Sicer pa gre v Celju za čisto specifično lokalno vlado, ki se krije z imenom SDS.

Vrabei čivkajo na vseh strehah, da hoče »kronprince« ostati župan, kar so bajé že odobrili njegovi ožji pristaši in posebno tudi pristaše. Zato pa tudi javno kritizira svojega pristaša in župana, kojemu seveda v nobenem oziru ni doreal. Bajé je gotovim krogom celjske SDS napad združene opozicije in občinskem svetu na g. župana zelo dobrodošel in iz srea želi, da se občinski svet razpusti. »Kronprince« se ziblje v nadi, da postane s pomočjo g. dr. Pirkmayerja gerent v Celju. Pa ne bo ne gerent, niti župan, za to se bo poskrbelo.

Napad v »Novi Dobi« pa odgovarja popolnoma mentaliteti, kvaliteti in izobrazbi gg., kojih glasilo je ta list.

Politične vesti.

— Prvi znak Radičevega nastopa je prišel »Doma«, čeprav še v nejasni obliki. »Doma« namreč piše: Mnogi, zlasti opozicionalni poslanci žele, da se odgodi narodna skupščina preko katoliške in tudi preko pravoslavne Velike noči, torej skoraj do sredi maja. Ti poslanci bi tudi želeli, da bi skupščina delovala samo mesec dni in da bi bila potem odgodena do 20. oktobra, do pozne jeseni. Če bi to mišljenje zmagovalo tudi v radikalnem klubu in v ministrskem svetu, potem bi to pomenilo, da ne bi bilo letos nobenega pravega in plodnosnega zakonodajnega dela. Predsedstvo HSS in hrvatskega seljaškega kluba bo vložilo ves svoj vpliv na to, da bodo skupščinske počitnice trajale zaradi katoliške Velike noči le od 1. do 12. aprila, zaradi pravoslavni pa od 27. aprila do 9. maja in da se velike letne počitnice ne začne pred 1. avgustom. — Svojo obljubo je HSS tudi izvršil in je že dan kasneje podal St. Radič svoj ultimatum.

— Drugi znak preobrata v situaciji je prišel iz okolice Ljube Jovanovića. Dan pred nastopom Stjepana Radića piše namreč »Politikac«: »Politični krogi posvečajo zelo veliko pažnjo g. Ljubi Jovanoviću in njegovemu delu. Iz okolice Ljube Jovanovića se je namreč moglo večeraj doznati, da se g. Lj. Jovanović ne more sprijazniti z delom vlade in z odložitvijo skupščinskih sej. Narobe se je moglo iz okolice Lj. Jovanovića slišati, da bo g. Lj. Jovanović podvel energične korake, da se prepreči nedelavnost vlade, ki škoduje tako državi ko tudi stranki. Iz te okolice se nadalje poroča, da je g. Ljuba Jovanović osebno pripravil borbo in da je odločen na odkrit boj in da je sklenil v tem boju vztrajati, da se prepreči vse zle posledice, ki morejo nastati iz sedanjega. Sploh se na tej strani radikalnega kluba opažajo tendence za energično borbo.

— Ozadje sedanje borbe — afera Radeta Pašića. Brez vsakega dvoma je, da je bila sklenjena odločitev skupščine samo zato, da bi se preprečila razprava v skupščini o interpelaciji afera Radeta Pašića. To je po zadnjem odgovoru Dragiše Stojadinovića na napade predsednika radikalnega kluba, ki ga iz novinarske solidarnosti tudi mi z imenom ne imenujemo, čisto evidentno. V tem odgovoru pravi namreč Stojadinović, da proti njemu Rade Pašić sploh ni vložil nobene pritožbe na njegova odkritja o kupčijah Radeta Pašića. Te kupčije zato sploh niso pred sodiščem in se zato tam tudi ne morejo razčistiti. Pred sodiščem so le tožbe Dragiše Stojadinovića proti Radetu Pašiću za razžaljenje časti. Iz tega se vidi, da bi se afera Radeta Pašića mogla razčistiti edino pred skupščino.

— Pa tudi nikjer drugod se ni mogla ta afera razčistiti. Stojadinović poroča dalje, da je osebno v pravem času opozoril predsednika vlade Nikolo Pašića na delovanje njegovega sina. Stojadinović citira dalje uverjenje uprave mesta Beograda, št. 8742 z dne 27. marca t. l., v katerem uprava potrjuje, da je zahteval predsednik vlade (Davidović) 15. septembra l. 1924, da so bili poslani akti o preiskavi zaradi čeka na 200.000 fr. frankov. Ta akt je bil dne 27. novembra 1925 vrnjen kabinetu ministrskega predsednika (Pašića) s pripombo »v nadležnost«. — Stojadinović je prijavil Radeta Pašića davčni oblasti, da ne plačuje davkov, čeprav je zaslužil velike svote. Tri dni po njegovi prijavi je Rade Pašić predložil davčni upravi svojo prijavo in bil nato oproščen vsake krivde. Stojadinović pa se tozadnih aktov ni hotelo pokazati, ker da so tajni. — G. Rade Pašić je bil torej dobro zaščiten in zato je nujno, da poseže vmes skupščina, ker edino ona more v tej aferi napraviti red.

— Boj proti korupciji, tako bi se mogla imenovati sedanja kriza. In zato vsa poštna javnost — razven esdeesarske — podpira Radičev nastop. Ali pa je poštna javnost sploh kadaj imela pristaše med esdeesarji?

— Vlada generala Avaresca je takoj pokazala, da je še slabša, kakor pa se je o njej mislilo. Takoj, ko je bila vlada imenovana, je poklical notranji minister Oktavijan Goga k sebi novinarje in jih posvaril, da nikar nič ne pišejo, kar bi moglo vznemirjati vlado. Da bi novinarji njegov nasvet tem bolj razumeli, je bil takoj konfisciran list »Lupla«, ki je kritiziral novo vlado. Značilno za novo vlado je, da jo je priporočil Bratiano. S tem je pravzaprav povedano vse. Demokrati so bili trdno uverjeni, da bodo oni dobili vlado in Mania ni hotel preje verjeti, da ni on po-verjen s sestavo vlade, dokler se ni sam črno na belem prepričal o imenovanju Avaresca. Zato si je lahko misliti, kako silno ogorčenje vlada v opoziciji, ki tvori dejansko večino, nad načinom imenovanja nove vlade. Treba bo pač še mnogo težke borbe, predno bo zlojtni koruptni in nasilni režim rumunskih bojarov.

ki pobirajo deklaracije ter odstotna obremenitev v posameznih občinah, iz tabele II so pa razvidne količine vina inkluzivno petijota in vinskega mošta, ki so bile zatrošarinjene v posameznih davčnih okrajih ter zneska državne trošarine in občinskih doklad k tej trošarini, ki so bili od dotičnih količin pobrani. Na ozemlju ljubljanske oblasti je bilo zatrošarinjenega vina od soda in v steklenicah, petijota ter vinskega mošta v letu 1925 197 tisoč 544'46 hl. Od tega odpade na Ljubljano 59 tisoč 488'46 hl. Napram letu 1924 z 218 tisoč 46'71 hl od katerih odpade na Ljubljano 59 tisoč 641'23 hl, je torej Ljubljana sama, pa tudi ozemlje ljubljanske oblasti precej nazadovalo. Na ozemlju mariborske oblasti je bilo zatrošarinjenega vina od soda in v steklenicah, petijota ter vinskega mošta 129.229'80 hl, torej napram letu 1924 s količino 163.579'92 hektolitrov, istotako znatno manj.

Dosledno se je tudi donos znižal za ljubljansko oblast od 7-5 milj. na 6-6 milj. Din (za Ljubljano od 2'01 milj. na 1-98 milj. Din), za mariborsko oblast pa od 5-6 milj. na 4-4 milj. dinarjev.

Obremenitev vina in vinskega mošta z občinskimi dokladami se je gibalo v letu 1925 v splošnem kakor leta 1924 med 25% in 250%. Višje deklaracije in sicer do 600% je pobiralo 61 občin, v letu 1924 pa samo 21. Pobiralo je pa deklaracije v ljubljanski oblasti v letu 1925 326 občin, leta 1924 pa 311 občin, v mariborski oblasti leta 1925 503, leta 1924 pa 426 občin.

Vsega skupaj se je na občinskih dokladah k trošarini na vino in vinski mošt pobralo leta 1925 v ljubljanski oblasti 16.525.520'70 dinarjev, od tega zneska odpade na Ljubljano 6.576.125'80 Din, v mariborski oblasti pa 7 mi-92.826'44 Din dočim se je v letu 1924 pobralo v ljubljanski oblasti 16.655.545'65 Din, od tega v Ljubljani 6.961.487 Din, v mariborski oblasti pa 7.447.416'67 Din.

Vsi ti podatki se nanašajo samo na t. zv. navadna vina (petijot) od soda, na vinski mošt in na navadna vina v steklenicah, ne pa tudi na šampanjec in takozvana »fina vina«, kakor malaga, sherry itd. — Delegat: dr. Savnik s. r.

LJUBLJANSKA BORZA,
četrtek, 1. aprila 1926.

Vrednote: Celjska posojilnica d. d., Celje,

den. 200, bl. 202, zaklj. 202. — Blago: Hlodi — smrekovi, jelovi, suhi, zdravi, 4 m dolgi, fco Domžale, 30 vag., den. 240, bl. 240, zaključek 240.

BORZE.

Zagreb, dne 1. aprila. Devize: Newyork, ček 56.71½—57.015, Milan, izplačilo 228.12—229.32, London, izplačilo 276.15—277.35, ček 276.138—277.338, Pariz 200.14—202.14, Dunaj 801—805, Berlin 1352.4—1356.4.

Curih, dne 1. aprila. Beograd 9.14, Newyork 519, London 25.24, Pariz 18.10, Praga 15.39, Milan 20.88, Berlin 123.55, Bukarešta 2.14, Dunaj 73.275, Sofija 3.75, Budimpešta 0.007275.

Sport.

Atlet lahke teže (do 675 kg) je dosegel v obojerno sunku 126-5 kg in v obojerno potegu 100 kg. Ta dva v Parizu napravljena rekorda se registrirata v tej kategoriji kot svetovna rekorda.

Naskok na severni tečaj. V bližnjih dneh bodo dovršene priprave za letošnje arktične ekspedicije in v početku maja se prično tekmovalni poleti na severni tečaj. Sedaj se bo izkazalo, če bodo kapitulirale naravne sile, ki so se dosedaj protivile vsem, tudi najdrznejšim in z najmodernejšimi sredstvi opremljenim naskokom človeštva. V celum gre za štiri ekspedicije, ki hočejo doseči severni tečaj in sicer za Amundsenovo, stotnik Wilkinsovo, kapitan Byrdovo in svetovnih letalcev Oydin in Wade. Kot prvi bi štartal kapitan Byrd s svojim trimotornim Fokkerjem, ki lahko pristane na vodi, na ledu in na suhem. To podjetje financirata milijardarjeva sinova Edsel Ford in John D. Rockefeller jun. Izhajališče te ekspedicije je Kingsbai na Spitebergih. Tudi Amundsen, ki ga je denarno podprl milijardarjev sin Lincoln Ellsworth, se bo podal na Spiteberge in sicer v zračni ladji. Obe te ekspediciji bosta imeli isto smer, kakor 1925 Amundsen, ker vodi najkrajša proga iz Kingsbaia na severni tečaj. Oydin in Wade bodeta tudi kmalu pripravljena; zveza pa bodeta seboj pet aeroplanov. Slednjič bo šel kapitan Wilkens iz Kap Barrowa v Alaski; imel bo najdaljšo pot in njegov polet ga po povedel

sklezi popolnoma nepoznane arktične pokrajine.

Časno je za sedanjo generacijo, da se najde toliko požrtvovalnih mož, ki so pripravljeni dati življenje za uresničenje velike ideje in prijava 500 interesentov, ki so pripravljeni z raketo poleteti v vesoljnost, samo potrjuje to.

Veslaška tekma med Oxfordom in Cambridge, ki se je vršila 27. marca, je bila osem in sedemdeseta. Oxford je dobil 40, Cambridge 37 tekem, ena je bila neodločena. Oxfordčani so napravili 36 Cambridgeovci pa 37 udarcev z vesli v minuti. V početku sta se držali obe osmici v isti višini, po 2 miljah pa je dobil 5. mož v Oxfordski osmici napad slabosti in s tem je bila usoda Oxforda zapечатena. Cambridge je lahko zmagal s petimi dolžinami čolna.

Dva finska halška rekorda. V Wiborgu je dosegel lahkoatlet Lindquist v skoku v višino brez zaleta 1'52 m, Hakola pa je skočil brez naleta 3'23 m daleč.

V Ameriki je znani finski tekač Ritola pretekel 3000 y v 7:44.2 min., kateri čas je za 1-4 sekunde boljši ko Nurmijev rekord.

To in ono.

TRI HČERE ZBLAZNELE RADI SMRTI SVOJE MATERE.

Kot kapitel neverjetne strahotne drame se čita zgodba treh mladih Angležinj, ki so zblaznele vsled smrti svoje matere ter hranile truplo umrle 3 leta v svojem stanovanju.

Zgolj slučajno je prišla stvar na dan.

Dva trgovca sta vložila zoper neko gospo Nicson, ki je stanovala v neki stari hiši v enem od londonskih predmestij, po opetovanih brezuspešnih opominih predlog na rubežen.

Eksekutor Hughes je potrkal na vrata. Ker se ni nihče odzval, dasi je čul v stanovanju korake, je hitel na policijo po pomoč. Vrnil se je v spremstvu detektivov. Ker tudi na ponovno trkanje ni bilo

odziva, so vdrli predstavniki oblasti siloma v stancvanje.

Nudil se jim je nenavaden prizor. Na otomani je ležalo napol razkrojeno truplo; pred truplom pa so klečale tri deklice in molile. Poleg otomane je stala mizica, na kateri so ležali amuleti, križci in stare fotografije itd., očitno darila za umrlo.

Detektiva in eksekutor sta obstala nena od strmenja, tedaj pa se je dvignila ena od deklic, rekoč:

»Mi smo v rokah ljubega Boga. Naha-jate se v hiši Gospodovi. Vsak prostor tega stanovanja je napolnjen z žveplenim duhom kot Sodoma in Gomora. Ne dotaknite se zemskih ostankov naše ljube mame, zakaj ona sedi v naročju Abrahamovem in jeza božja bo prišla nad vas ...«

Druga deklica je pokazala na mizico, na kateri se je nahajal čaj, surovo maslo, kruh in sir, rekoč: »To je za našo mame. Umrla je pred tremi leti, od tedaj nismo zapustili tega stanovanja.«

Detektivom je postalo jasno, da imajo opraviti s tremi s tremi umobolnimi. Ne da bi odgovorili besedo so hiteli po rešilni voz. S veliko težavo so obvladali umobolna dekleta ter jih vtaknili v prisilne jopiče in odvedli v blaznico.

Zdravniška preiskava je ugotovila, da je umrla mistress Nicson že najmanj pred dvema letoma. Sledila je v grob svojemu soprogu, ki ga je povozil avtomobil. Vsled teh dveh udarcev usode se je omračil hčerkan duh.

Nov svetovni rekord v aviatiki. Te dni je potolkel francoski letalec Bajas svoj lastni rekord. Obdržal se je na letalu Breguetovega tipa 230 HP s tovorom 1500 kg 3 ure 46 minut v zraku.

Jack London:

Morski vrag.

Tako se je zgodilo, da nisem imel nobenega spora z nikomur in sem bil dober z vsemi. Lovci so me mogče samo trpeli, dasi me nobeden ni mrzil; Dimač pa in Henderson, ki sta se dan in noč zibala v svojih mrežnicah in se lečila pod plateno streho na krovu, sta mi zatrjevala, da sem boljši od vsake bolniške strežnice in da ne bosta pozabila name na koncu vožnje, ko prejmemo plačo. (Kakor da bi bil potreboval njun denar, jaz, ki bi bil lahko deset in desetkrat kupil tako ladjo kot je bil ta akuner in vse, kar je bilo na njem z mornarji vred!) Pa na moje rame so naprtli nalogo, da skrbim za njene rane jih ozdravim; in jaz sem jasno pomagal po svojih najboljših močeh.

Wolfa Larsena je bil napadel močan glavobol, ki je trajal dva dni. Silno je moral trpeti, kajti poslal je pome in se ravnal po mojih navodilih kot bolan otrok. Vendar mu po vsej priliki ni vse nič pomagalo, kar sem storil zanj. Na moj nasvet pa je opustil smotke in pijačo. A vseeno mi je prava uganka, kako da more takšen korenjak sploh imeti glavobol.

»Božja roka je to, vam povem,« tako vidi Louis

49

celo reč. »Kazen za njegova zločesta dejanja; za tem je vse več, ali pa — —«

»Ali pa kaj,« sem dejal.

»Bog že ve, kaj dela, dasi bi jaz ne smel tako govoriti.«

Zmotil sem se, ko sem dejal, da sem na dobrem z vsemi. Ne samo, da me Mugridge še nadalje sovraži, ampak je celo našel nov vzrok, da me sovraži. Nemało časa je trebalo, da sem razbral la vzrok in sem doznal, da me je sovražil zaradi tega, ker sem prišel v srečnejših okolištinah na svet, kot »gospod«, kakor je dejal.

»Še vedno nimamo nič mrtvakov,« sem podražil Louisa, ko sta se Dimač in Hendersom drug poleg drugega v prijateljskem pomenku prvokrat prišla izprehajati po krovu.

Louis me je pogledal s svojimi bistrimi, sivimi očmi in je zmaljal z glavo na način, ki mi kazal nič dobrega. »Že se pride, ti povem, in potem bo vihar, da nikoli takega. Že dolgo imam ta občutek in tako jasen občutek imam baš sedaj, kakor čutim vrvi v temi noči. In ni daleč, ni daleč.«

»Kdo pride prvi na vrsto?« sem vprašal.

»Stari debeli Louis ne, te zagotovem,« se je nasmejal. »Kar v kosteh mi je, da bom drugo leto obtorej

zri stari majki v oči, ki trudne zro na morje, čakajoč svojih pet sinov, da se vrnejo z morja domov.«

»Kaj pa ti je pravil?« me je Mugridge vprašal nekoliko pozneje.

»Da pride neki dan domov, da vidi svojo mater,« sem odgovoril diplomatično.

»Jaz nisem nikoli imel nobene,« je odvrnil kuhar in mi pogledal z brezupnim steklenim pogledom v oči.

Štirinajsto poglavje.

Zavedel sem se, da v svojem življenju nisem nikoli polagal pristojne vrednosti na ženske. Dasi nisem bil v tem pogledu nič kaj nagnjen do ljubezni, nisem bil vse do sedaj nikdar izven ženskega ozračja. Okrog mene sta vedno bili moja mati in sestra; vedno sem se jima skušal umakniti; venomer sta me mučili s svojjo skrbjo za moje zdravje in s tem, da sta zdajpazdaj udrl v mojo lukajo, kjer sta naredili reden nered, na katerega sem bil ponosen, še hujsi, dasi je bil očem videti prav prijeten. Ko sta odšli iz mojega brloga, nisem nikdar mogel najti nobene reči. Kako dobrodošla ti mi bila sedaj njuna navzočnost, šumenje njunega krila, ki mi je bilo tolikanj zoprno! Prepričan sem, da se ne bom nikoli več hudoval nad njima, če pridem še kdaj domov.

UNICA

UDRUŽENE TVORNICI ČOKOLADE
KAKAO · BONBONA · KANDITA
KARAMELA · BIŠKOTA · DVOPEKA

TURIN

TALAMONE

Bonatti

MILAN

MORIONDO & GARIGLIO

TURIN

FABB. RIUN. GALETTINE BISCUITS AFFINI

GENOVA

TURIN · MILAN

„Vinocet“

tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,
nudi

najtinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

VSAKDO

si lahko izboljša svojo eksistenco s pravilno uporabo najboljših ŠIVALNIH STROJEV

„Gritzner“ in „Adler“
ter z nedosežnimi
pletilnimi stroji „DUBIED“.

Te si nabavi pod ugodnimi pogoji edino pri tvrdki

JOSIP PETELINC, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi levo.

Vrtnarske zadeve

posreduje

Goikova „Vrtnarska šola“ v Kranju.

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Premog Čebin
Wolfova ul. 1/II. - Tel. 56.

Stekleno

strešno opako imajo stal-
no v zalogi Združene ope-
karne d. d. v Ljubljani.

Damam in
gospodom

se nudi lep zaslužek z raz-
pečevanjem parfumerije. Po-
treben kapital 200 Din za
vzorec. — Pismene po-
nudbe pod »Postranski za-
služek na Propaganda, d.
z o. z., Ljubljana, Selen-
burgova ulica 7/II.

Dve trafiki

na sejnišču Ljubljanske-
ga velesejma se oddata
prilikom letošnje vele-
sejske prireditve od 26.
junija do 5. julija. Pavi-
ljona sta opremljena. In-
formacije pri uradu vele-
sejma.

Postranski
zaslužek

primerno za vsakogar. —
Pojasnila proti znanaki 1
dinarja. Propagandna re-
klamna družba z o. z.,
Ljubljana, Selenburgova
ulica 7/II.

Sejmska
restavracija

se odda za dobo letošnje-
ga velesejma od 26. juni-
ja do 5. julija. Krasen pa-
viljon je opremljen s ku-
pinjo. Odda se tudi vino-
toč (lep paviljon na vin-
skem oddelku velesejma).
Ponudbe je vložiti pisme-
no do 15. aprila t. l. na
Urad Ljubljanskega vele-
sejma, ki daje tudi vse
informacije.

Gospodična

v starosti 30 let si želi ži-
valne korespondence v go-
spodom iste starosti. Ženi-
tev ni izključena. — Po-
nudba na upravo lista pod
»Cvetiča pomlad«.

Strojepiska

in stenografinja z večlet-
no prakso želi službe za
tako. Ponudbe na upravo
lista pod šifro »Stenoti-
pistka«.

Sobo

s separatnim vhodom išče
mlad gospod uradnik. —
Ponudba na upravo lista
pod »Sobar«.

Oglašujte v »Narodnem
Dnevniku«!